សេក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ស្តីពីកសិកម្ម និង ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

ថ្លែងដោយ : លោក ម៉ៃឃើល ព្រោនណែល នាយកកម្មវិធីរបស់ទីភ្នាក់ងារកាណាដា ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ អន្តរជាតិ ប្រចាំតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

វេទិកាសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាលើកទី១

១៩-២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧

សូមគោរពឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី ជាប្រធានអង្គប្រជុំ !

ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ ជាទីគោរព !

កម្ពុជាគឺជាប្រទេសដែលសម្បូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ ។ធនធានទាំងនេះរួមមាន ដីធ្លី រុក្ខព្រៃឈើ ផលផល រ៉ែ ទឹក ក៏ដូចជាប្រេងនិងឧស្ម័នធម្មជាតិ។ ប្រសិនបើមានការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយចីរភាព និង សមធម៌នោះ ធនធានទាំងនេះ អាចយកមកប្រើជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅជនបទ និងធ្វើអោយមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

មធ្យោបាយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីធានាបាននូវលទ្ធផលដូចនេះ គឺ អភិបាលកិច្ចល្អ។ ប្រសិនបើប្រជាជនកម្ពុជា អាចយល់ដឹង ថាតើត្រូវប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនេះបែបណា នឹងអាចបញ្ចេញ មតិបានច្រើនប៉ុណ្ណានោះ នោះមានន័យថា ដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសំរេចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងការប្រើធនធានធម្មជាតិរបស់ប្រទេស ក៏មានច្រើនប៉ុណ្ណោះដែរ។ ដោយផ្អែកលើស្មារតីនេះ បញ្ហាទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងធនធានធម្មជាតិ គួរតែលើកយកមកបង្ហាញក្នុងវេទិកានេះ។

នៅពេលដែលការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព និងសមធម៌ជាលក្ខណ៍ចាំបាច់មិនអាចខ្វះបានក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចដ៏ប្រកួតប្រជែងនា ស.វ ទី ២១នេះ នោះធនធានទាំងនេះ មិនអាចមានតំលៃត្រឹមតែធនធានតំលៃទីផ្សារនាពេលដ៏ខ្លីនោះឡើយ។ ធនធានធម្មជាតិមានតម្លៃផ្អែកបរិដ្ឋានវិទ្យា និងជីវវិទ្យា ដែលជាអាយុជីវិតរបស់មនុស្សជាតិ។ ដោយយោលលើហេតុផលនេះហើយ ដែលដៃគូអភិវឌ្ឍទាំងអស់ សូមស្វាគមន៍ចំពោះកាលានុវត្តភាពនៃកិច្ចពិភាក្សាលើបញ្ហាដ៏សំខាន់នេះ នាថ្ងៃនេះ។

ឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ជាឆ្នាំដែលទទួលបាននូវទិន្នផលខ្ពស់ចំពោះវិស័យកសិកម្ម ដែលបានមកពីការបង្កើនទិន្នផលស្រូវ ការបង្កើនផលទំនិញកសិកម្ម និងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រថ្មីៗ ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកសិកម្មផ្សេងៗទៀត។ យើងសូមសំដែងការកោតសរសើរចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការ

សំរេចបាននូវយុទ្ធសាស្ត្រស្តីអំពីកសិកម្ម និងធនធានទឹក ហើយក៏សូមកត់សំគាល់ផងដែរ ចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការបង្កើតការរៀបចំវិធីសាស្ត្រមួយដែលប្រកបដោយភាពសុខដុម និងយោគយល់គ្នា នៅក្នុងវិស័យនេះ ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុង សេចក្តីលំអិតនៃគោលការណ៍ ដែលយើងបានរួមគ្នាបង្កើតឡើង។ ការបន្តភាពជាអ្នកដឹកនាំ ក៏ដូចជាធនធានមនុស្ស និងហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាគន្លឹះដើម្បីធានាបាននូវភាពជោគជ័យ ដូច្នេះយើងមានសំណូមពរសុំអោយ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានទឹក បន្តដឹកនាំដំណើរនេះ ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកការចាប់ផ្តើមដោយព្រមព្រៀងលើសេចក្តីលំអិត នៃគោលការណ៍នេះ។

អនុផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃវិស័យនេះ គឺ ធារាសាស្ត្រ។ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ សុំលើកទឹកចិត្តរាជរដ្ឋាភិបាល ឱ្យអនុវត្តការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកតាមវិធីសាស្ត្រចំរុះសំរាប់ការវិនិយោគថ្មីៗទៀត។ វិធីសាស្ត្រនេះ បានទទួលស្គាល់នូវតម្រូវការ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានតុល្យភាព រវាងការកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការថែទាំដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការអនុវត្តន៍ល្អផ្នែកធារាសាស្ត្រក៏ដូចជាការធ្វើអោយមានធនធានទឹកនិងសក្តានុពលកសិកម្ម។

ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសដែលសម្បូរទៅដោយធនធានព្រៃឈើ។ តែយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ ធនធានព្រៃឈើទាំងនោះ បានថយចុះមកត្រឹម៥៩% នៃផ្ទៃដីសរុបក្នុងរវាងឆ្នាំ២០០៥-២០០៦ គឺទាបជាងបន្តិច បើប្រៀបធៀបទៅនឹងចំណុចដៅរបស់គោលដៅសហសវត្សកម្ពុជា (CMDG) ដែលបាន កំណត់យក៦០%។ បើនិយាយអំពីប្រភេទ ព្រៃឈើ ពូជចំរុះ និងដង់ស៊ីតេនោះ គុណភាពនៃព្រៃឈើដែលនៅសល់ក៏ថយចុះដែរ។ អសុវត្ថិភាពនៃកម្មសិទ្ធិដីធ្លី និងភាពមិនច្បាស់លាស់នៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដី បានរារាំងការខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើអោយមានសុវត្ថិភាពក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិត។ ការពង្រីកដីកសិកម្ម ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងកំណើនតម្រូវការដី បានធ្វើអោយកើនឡើងនូវការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងបង្កើនភាពងាយរងគ្រោះដល់សហគមន៍ដែលពឹងផ្អែកលើធនធានព្រៃឈើ។ ជាការពិតណាស់ដែលចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានការធានាបាននូវការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយចីរភាព និងការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយសមធម៌ ដើម្បីបង្កើនជីវភាពរស់នៅតាមតំបន់ជនបទ និងលើកកំពស់ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គមប្រកបដោយតុល្យភាពនៅកម្ពុជា។ ប្រពន្ធ័គ្រប់គ្រងព្រៃឈើកន្លងមកពុំបានរួមចំណែកយ៉ាងខ្លាំងក្លានៅក្នុងទិសដៅនៃគោលនយោបាយ ដ៏ទូលំទូលាយនេះឡើយ។

ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ សូមស្វាគមន៍ចំពោះក្រុមការងារបច្ចេកទេសព្រៃឈើនិងបរិដ្ឋានដែលបានអនុមត័ផែនការសកម្មភាពសំរាប់ព្រៃឈើនិងបរិដ្ឋានដែលមានរយៈពេល ៤ឆ្នាំ (២០០៧-២០១០) ស្របតាមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ។ ផែនការសកម្មភាពនេះបានផ្តល់នូវក្របខណ្ឌការងារដ៏ទូលំទូលាយនៃសកម្មភាពដែលជាអទិភាព និងកាលានុវត្តភាពវិនិយោគទុនផ្សេងៗ។ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ សូមលើកទឹក

ចិត្តដល់រដ្ឋបាលព្រៃឈើឱ្យបន្តកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនបន្ថែមទៀត ដើម្បីធ្វើកំនត់សំគាល់សម្បត្តិព្រៃឈើរបស់កម្ពុជា ទទួលយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីព្រៃឈើសហគមន៍ បង្កើតគំរូផ្សេងៗនៃការផ្តល់សេវាកម្មដែលនឹងពង្រឹងសេវាកម្ម ធ្វើផែនទី ក៏ដូចជាពិនិត្យតាមដានឧក្រិដ្ឋកម្មព្រៃឈើ និងរៀបចំបង្កើតជាកម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ។ កិច្ចការចុងក្រោយមួយនេះ នឹងនាំមកនូវបរិយាកាសថ្មីព្រមជាមួយនឹងការបង្ហាញផ្លូវជាយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់វិស័យនេះក៏ដូចជាការនាំទៅរកការកែលំអរ ការធ្វើផែនការ ការអនុវត្តន៍ និងការពិនិត្យតាមដានសកម្មភាពនានាដែលពាក់ពន្ធ័ទៅនឹងព្រៃឈើ។

ការគ្រប់គ្រងហានិភយ័ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងធនធានធម្មជាតិកំពុងតែវិវត្តជាបណ្តើរៗ ហើយកំពុងតែប្រឈម (overshadow) នឹងការកើនចំនួនយ៉ាងគំហុក នៃដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត។ មានករណីជាច្រើន ដែលអាជ្ញាបណ្ណ័ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយមិនមានតម្លាភាព និងមិនបានកំណត់លក្ខខណ្ឌ័ជាមុន ក្នុងការផ្តល់អជ្ញាបណ្ណ័សម្បទាន ដូចជាការធ្វើអោយបាននូវការប៉ាន់ប្រមាណផលប៉ះពាល់ លើសង្គមនិងបរិដ្ឋាន។

ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ សូមស្វាគមន៍ចំពោះការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលនឹងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសៀវភៅបន្ទុកដីសម្បទាន ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងដី ដែលអនុមត័យល់ព្រមនៅថ្នាក់ខេត្ត។ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ ក៏សូមលើកសរសើរផងដែរចំពោះការប៉ុនប៉ងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនូវដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចជាង ១០០០០ហិកតា និងការដាក់ចុះនូវសកម្មភាពឆ្លើយតប ដ៏សមស្រប។ ការលុបចោល ឬការកាត់បន្ថយផ្ទៃដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច គួរតែយកមកធ្វើជាដីសម្បទានសង្គមកិច្ចវិញ។

សិទ្ធិកាន់កាប់ដីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ក៏ជាប្រធានបទដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ការពិភាក្សាដែរ។ ទោះបីជាជនជាតិដើមភាគតិចមានចំនួនតិច បើប្រៀបធៀបជាមួយប្រជាជនកម្ពុជាក៏ដោយ ក៏ពួកគេទាំងនោះកំពុងរស់នៅក្នុងតំបន់ ដែលសម្បូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ ហើយដែលកំពុងក្លាយទៅជាចំណុចដៅនៃការតៀបសង្កត់ដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍលើដីទាំងនោះ។ ប្រធានបទនេះបានយកមកប្រើ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីតំរូវការធ្វើអោយមានតុល្យភាព រវាងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងការទទួលកាន់កាប់ដីដ៏ទូលំទូលាយ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយចេរភាព និងសមភាព។

នៅពេលដែលយើងកំពុងទទួលស្គាល់ និងគាំទ្រដល់ការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តំបន់ខ្លះនៅតែជាតំបន់ដែលស្ថិតក្នុងការព្រួយបារម្ភដដែល ជាពិសេស ភាពបរាជ័យក្នុងការបញ្ឈប់ការផ្ទេរដីនៅតំបន់ ដែល

ជនជាតិដើមភាគតិចកំពុងរស់នៅ និងបញ្ហាដែលពាក់ពន្ធ័នឹងការការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ដី។ ដី និងព្រៃឈើ ជាធនធានដ៏សំខាន់សំរាប់ទ្រទ្រង់ ជីវភាពរស់នៅ វប្បធម៌ និងប្រពៃណីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជា។ នៅអំឡុងពេលដែលវិធានការការពារកំពុងតែធ្វើការសាកល្បង ទំហំនៃការខិតខំនេះអាចមានលក្ខណៈមិនគ្រប់គ្រាន់។ យោលទៅលើអ្វីដូចដែលបានរៀបរាប់មកហើយនោះ យើងសង្កេតឃើញថា គ្មានក្រុមជនជាតិដើមភាគតិចណាមួយ បានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធដីធ្លីឡើយ ក្នុងរយៈពេល៦ ឆ្នាំ ចាប់តាំងពីច្បាប់ដីធ្លីបានអនុម័តរួចមក។

បញ្ហាប្រឈមក្នុងការដោះស្រាយសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច រួមមាន ការសហការរវាងក្រសួងពាក់ពន្ធ័មួយចំនួន ក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ដែលមានស្រាប់ និងការបង្កើតគោលនយោបាយផ្សេងៗបន្ថែមទៀត។ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ សុំអោយរាជរដ្ឋាភិបាលពិចារណាពីអនុសាសន៍នានា ដែលបានលើកឡើងក្នុងវេទិកាផ្សេងៗ ដើម្បីការពារ និងអនុវត្តសិទ្ធិទាំងនោះ។

ដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងដើម ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយសមធម៌ និងចីរភាពនៅកម្ពុជាអាចជួយដល់ការកាត់បន្ថយអត្រាភាពក្រីក្រយ៉ាងពិតប្រាកដ។ វិធីសាស្រ្តបែបនេះ ត្រូវតែរាប់បញ្ចូលនូវការធានាអោយទទួលបាន និងមានកម្មសិទ្ធិលើធនធានទាំងនេះ ព្រមជាមួយនឹងការផ្តល់នូវមធ្យោបាយនានា ដែលអាចធ្វើអោយប្រជាជនកម្ពុជាប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាព។ ការធ្វើអោយទទួលបាននូវតុល្យភាពរវាងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងការទទួលបានធនធានដ៏ទូលំទូលាយ គឺជាភារកិច្ចមួយដ៏ពិបាក និងប្រឈមនឹងឧបសគ្គ។ លើសពីនេះទៀត ហានិភ័យនិងផលវិបាកទាំងនេះមានកំរិតខ្ពស់ ហើយវាគឺជាតុល្យភាព ដែលប្រទេសកម្ពុជាមិនអាចធ្វើមិនដឹងមិនឮនោះឡើយ។

ដោយសារហេតុផលទាំងនេះហើយ

ទើបដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់នៅតែបន្តគាំទ្ររបៀបវារៈនៃកំណែទំរង់នាពេលបច្ចុប្បន្ន ហើយក៏កំពុងធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទជាមួយក្រសួងជាគន្លឹះនានា ក្នុងគោលបំណងរក្សានូវសន្ទុះអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីសំរេចបាននូវចំណុចដៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រដែលបានកំណត់ក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្រ្តអភិវឌ្ឍជាតិ។

យើងសូមឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលបន្តការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនតទៅទៀត ដោយហេតុថាដំណើរការនេះកំពុងប្រឈមនឹងបញ្ហាលំបាកនានា ដែលកើតឡើងចំពោះមុខ។

សូមអរគុណ

សាចតាស្តីពី កសិកម្ម និង ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

១. កសិកម្ម

កំឡុងពេល ពីអង្គប្រជុំមុនពិគ្រោះយោបល់ដល់បច្ចុប្បន្ន បានឃើញនូវលទ្ធផលល្អយ៉ាងច្រើនចំពោះវិស័យកសិកម្ម ដោយទិន្នផលដំណាំស្រូវបានកើនឡើង ផលិតផលដំណាំផ្សេងក៏បានកើនឡើងដែរ និងដោយមានការអភិវឌ្ឍន៍ខ្លាំងចំពោះហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្នែកស្រោចស្រព និងផ្នែកផ្សេងទៀតផង ។

កំឡុងពេលនេះ ក៏បានឃើញនូវលទ្ធផលល្អជាច្រើនចំពោះការងារសំរបសំរួលនិងការរៀបចំជាក្រុមសហការគ្នាដែលដឹកនាំដោយក្រុមបច្ចេកទេសកសិកម្មនិងទឹក។ ក្រុមបច្ចេកទេសបានណែនាំការងាររៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រខាងកសិកម្មនិងទឹក និងបានកំណត់ច្បាស់លាស់លើទិសដៅសំខាន់ៗ សំរាប់វិស័យកសិកម្មនិងទឹកដោយមានការចូលរួម និងឧបត្ថម្ភដោយម្ចាស់ជំនួយមួយចំនួន។

ជាបន្ថែម រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍បានរៀបចំឯកសារណែនាំមួយហៅថា "របាយការណ៍ខាងគោលការណ៍សហការ" សំដែងនូវការសន្យាពីស្ថាប័ន និងដៃគូពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយជុំវិញគ្នា ការអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រកសិកម្មនិងទឹក និងការរៀបចំកម្មវិធីអនុវត្ត ដើម្បីឈានទៅកម្មវិធីមួយមានលក្ខណៈបូកសរុប និង សំយោគចំពោះវិស័យកសិកម្មនិងទឹកទាំងមូល ។

ទោះបី ការងារចាប់ផ្តើមទាំងអស់នេះមានផលប្រយោជន៍ច្រើនទាំងភាគីរាជរដ្ឋាភិបាល និងភាគីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ គួរតែប្រឹងប្រែងបន្តសហការដើម្បីផលប្រយោជន៍សំរាប់ប្រជាជនជនបទ ព្រមទាំងសំរាប់សេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅផងដែរ ។

ក្នុងកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ន ដៃគូរអភិវឌ្ឍន៍មានការបារម្ភខ្លះចំពោះលទ្ធភាពចូលរួមសហការពីមន្ត្រីមួយចំនួននៃក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់និងជលផល និងក្រសួងធានធានទឹកនិងឧតុនិយម ដើម្បីណែនាំការរៀបចំកម្មវិធីអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកសិកម្មនិងទឹកដោយមានប្រសិទ្ធិភាព និងសូមស្នើឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល និងឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងទាក់ទិនមេត្តាបន្តការងារណែនាំ ព្រមទាំងចាត់ចែងនិងចាត់តាំងធនធានមនុស្ស ដើម្បីសំរេចនូវអតិភាពការងារ និងឱ្យដំណើរការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រកសិកម្មនិងទឹកមានភាពរលូនល្អ ។

ទោះបី រាល់គំរោងស្រោចស្រពមានតួនាទីសំខាន់ ដើម្បីបង្កើនផលិតផលកសិកម្ម យើងគួរតែកត់សំគាល់ថា គោលបំណងនៃរាល់គំរោងស្រោចស្រព មិនគ្រាន់តែគិតតូចំពោះការស្តារ/ ការកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធស្រោចស្រពតែប៉ុណ្ណោះទេ។ គោលបំណងនេះត្រូវរួមបញ្ចូលការងារកែលំអរបៀបគ្រប់គ្រងការប្រើ

ប្រាស់ទឹកស្រោចស្រព ព្រមទាំងការងាររៀបចំអ្នកប្រើប្រាស់ទឹកជាក្រុមមានល័ក្ខន្តិកៈ ដើម្បីធានានូវនិរន្តភាពសំរាប់ការបង្កើនផលិតផលកសិកម្ម ។

រាល់គំរោងស្រោចស្រពត្រូវរៀបចំដោយផ្អែកលើ "វិធានការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកចំរុះ" ដោយពិចារណាលើចំនួនទឹកអាចប្រើប្រាស់បាន សក្តានុភាពនៃផលិតផលកសិកម្ម និងបញ្ហាទាក់ទិនសកម្មភាពស្រោចស្រព។ គេបានកត់សំគាល់ថា មានអាងទន្លេមួយចំនួនគ្មានទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់គំរោងប្រើប្រាស់ទឹកផ្សេងៗគ្នា ហើយការលើកទំនប់អាចប៉ះពាល់ដល់និរន្តភាពផងដែរ។ រាជរដ្ឋាភិបាលជាពិសេសក្រសួងធនធានទឹកនិងឧតុនិយម ព្រមទាំងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ គួរពិចារណាដោយល់អិតជាងមុនលើបញ្ហាទាក់ទងនឹងចំណាយសំរាប់ការងារថែរក្សាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធស្រោចស្រព និងគួររៀបចំយន្តក្រោងថវិការពិសេសសំរាប់ចំណាយថែរក្សានេះដោយសមត្ថភាព ។

ដើម្បីជំរុញការងារអភិវឌ្ឍន៍វិស័យស្រោចស្រពឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព យើងត្រូវរៀបចំគោលនយោបាយខាងស្រោចស្រព និងបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់នូវតួនាទីនៃស្ថាប័ន និងអង្គភាពទាំងឡាយដែលនឹងចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ។ ការងារដែលបន្តបច្ចុប្បន្ន ចំពោះការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រកសិកម្មនិងទឹក បានគ្រោងផែនការណែនាំសំរាប់ការរៀបចំគោលនយោបាយស្រោចស្រពនេះ ។

ទាក់ទិននឹងការអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្ម មានបញ្ហាមួយគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍គឺ : លក្ខណៈទំហំនៃរចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់ការផលិតកសិផល : តើរាជរដ្ឋាភិបាលគួរជំរុញការរៀបចំគេហដ្ឋានកសិកម្មខ្នាតធំនៅទីតាំងណា ដល់កំរិតចំនួននិងទំហំណា ឬ គួរផ្តល់អតិភាពលើគេហដ្ឋានកសិកម្មខ្នាតតូច ប៉ុន្តែចំនួនច្រើនវិញ។ ចំពោះចំនុចនេះ គេបានកត់សំគាល់ថា គេហដ្ឋានកសិកម្មខ្នាតតូចមានប្រសិទ្ធិភាពជាង ដើម្បីជំរុញបង្កើនសេដ្ឋកិច្ច និងបន្ថយភាពក្រីក្រ។ ប្រសាសន៍នេះមិនមានន័យថា គេហដ្ឋានកសិកម្មខ្នាតធំគ្មានតួនាទីសំខាន់ចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងបន្ថយភាពក្រីក្រ ប៉ុន្តែគួរវិនិច្ឆ័យតើគេហដ្ឋានកសិកម្មទំហំធំ (ឧទាហរណ៍ ការវិនិយោគលើផ្ទៃដីដាំដុះខ្នាតធំ) មានប្រសិទ្ធិភាពខ្លាំងជាងឬទេ ចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការបន្ថយភាពក្រីក្រនិងអាស្រ័យតាមលក្ខខ័ណ្ឌ ឬកាលៈទេសៈសេដ្ឋកិច្ចណាខ្លះ ។

ចំនុចនេះ ទាក់ទិននឹងគោលនយោបាយបច្ចុប្បន្ន លើដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងដីសម្បទានសង្គម ។

២. វិស័យជលផល

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើការកែទម្រង់ជាច្រើនក្នុងវិស័យជលផល ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងវិធីសាស្ត្រ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ផែនការសកម្មភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍការនេសាទឆ្នាំ២០០៥-២០០៨ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងសេក្តីថ្លែង ការណ៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលស្តីពីគោលនយោបាយវិស័យជលផល។

រហូតដល់ឆ្នាំ២០០៥ ឡូត៍នេសាទប្រហែល៥៦ភាគរយត្រូវប្រគល់ជូនអ្នកនេសាទខ្នាតតូចវិញ។ រាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើតសហគមន៍នេសាទត្រូវបានចុះហត្ថលេខានៅ ថ្ងៃទី ២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៥ ហើយអនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងសហគមន៍នេសាទបានប្រកាសជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៥។ ច្បាប់នេសាទថ្មីមួយបានដាក់ស្នើដល់រដ្ឋសភាជាតិនិងបានទទួលការយល់ព្រមដោយព្រះមហាក្សត្រ នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦។

ការបង្កើតក្រិត្យក្រមសម្រាប់ ការនេសាទប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ នឹងផ្តល់ក្របខណ្ឌសកម្មភាពមួយភ្ជាប់សក្តានុភាពនៃវិស័យនេសាទទៅនឹងការអភិវឌ្ឍដែលឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការសហគមន៍ជនបទ ហើយក៏ជាការបំពេញកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសដែរ។

តាមរយៈសមិទ្ធិផលទាំងនេះ យើងគួរតែជំរុញរាជរដ្ឋាភិបាលឱ្យបន្តការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួន ដើម្បីបន្តការកែទម្រង់គោលនយោបាយជលផល។ ទោះបីជាមានការវិវត្តមួយចំនួនក៏ដោយក៏កង្វះខាតភាពច្បាស់លាស់នៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានជលផលក៏ដូចជាកង្វះខាតការលើកទឹកចិត្តការគ្រប់គ្រងការទាញយកផលពីធនធានជលផលប្រកបដោយចេរភាពនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមដ៏សំខាន់ដដែល។

ការគ្រប់គ្រងតំបន់ឆ្នេរនិងការអភិវឌ្ឍការ គ្រប់គ្រងធនធានសមុទ្រដោយមានការចូលរួមពីសហគមន៍នៅតែបន្តភាពយឺតយ៉ាវ ជាងការគ្រប់គ្រង និងការអភិវឌ្ឍនៅការគ្រប់គ្រងធនធាននេសាទ នៅដែនដីគោក។ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការគ្រប់គ្រងធនធានសមុទ្រប្រកបដោយចេរភាពបញ្ហាសំខាន់ គឺមុននឹងផ្តល់បន្ថែមទៀតនូវឡូត៍នេសាទយើងចាំបាច់ត្រូវតែបញ្ជាក់ពីព្រំប្រទល់នៃតំបន់ដែលកាន់កាប់ដោយសហគមន៍ឱ្យដាច់ស្រេចជាមុនសិន។

ដើម្បីរក្សាតុល្យភាពរវាងការអភិរក្ស ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមក៏ដូចជាការវិភាគនូវភាពខាតនិងចំណេញមុននឹងដាក់តំបន់មួយជាតំបន់នេសាទបន្ថែមទៀត។

ការពង្រឹងវិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាការងារសំខាន់ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ហើយក៏ជាការចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កើនផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP) ប្រកបដោយចីរភាព។ យើងពុំគួរមើលរំលងសក្តានុពលនៃការរួមចំណែកដើម្បីធ្វើអោយសំរេចបាននូវការបង្កើតសកម្មភាពចំរុះដោយបញ្ចូលវិស័យជលផល និងកសិកម្មនោះឡើយ។

៣. វិស័យព្រៃឈើ និង បរិស្ថាន

ការគ្មានធានាកម្មសិទ្ធិទៅលើដីធ្លីនិងសិទ្ធិមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានព្រៃឈើ បានរំខានដល់កិច្ចប្រឹងប្រែងក្នុងការកែលំអជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននិងក្នុងការរួមចំណែកដល់កំណើនលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចនៅជនបទនៅប្រទេសកម្ពុជា។ ការបាត់បង់ព្រៃឈើចេះតែមានបន្តដោយសារតែការពង្រីកដីកសិកម្ម ការធ្វើអាជីវកម្មឈើល្មើសច្បាប់និងតំរូវការដីធ្លីនិងជីវម៉ាស់ចេះតែកើនឡើងគួបផ្សំនឹងការវិនិយោគទុន ពីបរទេសមកពីអាស៊ីអគ្នេយ៍បានបណ្តាលឱ្យសហគមន៍មូលដ្ឋានដែលពឹងអាស្រ័យលើព្រៃឈើកាន់តែប្រឈមនឹងភាពងាយរងគ្រោះកាន់តែខ្លាំងឡើង។ គេសង្កេតឃើញថានៅទូទាំងប្រទេសប្រជាជននៅជនបទដែលមានជីវភាពពឹងអាស្រ័យជាចំបងលើធនធានព្រៃឈើនិងនេសាទនោះគឺមានអត្រាភាពក្រីក្រខ្ពស់ជាងគេ នេះសបញ្ជាក់ថាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្រជាជននៅជនបទមានសារៈសំខាន់ណាស់។

ដើម្បីធានាសន្តិសុខដល់ជីវភាពរបស់សហគមន៍ជនបទគឺតំរូវឱ្យប្រែក្លាយទាយជ្ជទានធនធានធម្មជាតិទាំងនេះឱ្យទៅជាផលប្រយោជន៍សំរាប់ការចិញ្ចឹមជីវិតដោយត្រូវធានាឱ្យមានសិទ្ធិច្បាស់លាស់ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិនិងការទទួលបានភាពជាម្ចាស់ឬការចាត់ចែងនិងធានាដោយច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់នៅមូលដ្ឋានអាចធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានទាំងនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ជំរើសក្នុងការប្រែក្លាយទាយជ្ជទានធនធានទាំងនេះក្នុងគោលបំណងធានាការចិញ្ចឹមជីវិតបាននោះរួមមានការទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់អ្នកប្រើប្រាស់និងការសំរេចចិត្តក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានណាមួយជាក់លាក់និងមានគោលដៅច្បាស់លាស់។ ការផ្តល់ឱកាសកាន់តែច្រើនដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធនៅមូលដ្ឋានក្នុងការសំដែងគំនិតយោបល់របស់គេ ក្នុងការជ្រើសរើសគោលបំណងអ្វីមួយនៅពេលនោះ សបញ្ជាក់ថាដំណើការក្នុងការជ្រើសរើសនិងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តកាន់តែមានលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យឡើង។

ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥-០៦ ព្រៃឈើកម្ពុជាបានធ្លាក់ចុះ ៥៩% នៃផ្ទៃដីប្រទេស ពោលគឺក្រោមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហវត្សរ៍របស់កម្ពុជាគឺ ៦០%។ គុណភាពនៃព្រៃឈើក៏ធ្លាក់ចុះដល់កំរិតមួយ ដែលអាចធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់សហគមន៍ជនបទ និងការរស់នៅរបស់គេ។ ជាការចាំបាច់ណាស់ក្នុងការធានាឱ្យមានការគ្រប់គ្រង

ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងការប្រើប្រាស់ស្មើភាពលើធនធានព្រៃឈើ ដើម្បីលើកកំពស់ការចិញ្ចឹមជីវិតនៅជនបទ ហើយជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច-សង្គមឱ្យមានតុល្យភាពក្នុងកម្ពុជា។ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ពីអតីតកាលមិនបានរួមចំណែកគ្រប់គ្រាន់ដល់ការសំរេចគោលបំណងនយោបាយទាំងនេះទេ។ ការផ្តល់ព្រៃសម្បទានធំៗទាំងនេះមិនបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជានិរន្តរ ដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ឬ សហគមន៍មូលដ្ឋានទេ។

យើងស្វាគមន៍ការអនុម័តថ្មីៗនេះនូវផែនការសកម្មភាព៤ឆ្នាំ (២០០៧-១០) របស់ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចំរុះសំរាប់កំណែទំរង់ព្រៃឈើដែលស្របតាមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ។ ទន្ទឹមនេះកិច្ចប្រឹងប្រែងថ្មីៗនេះរបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងការរៀបចំកម្មវិធីព្រៃឈើជាតិដែលនឹងផ្តល់កំលាំងជំរុញថ្មី និងការតំរង់ទិសជាយុទ្ធសាស្ត្រដល់វិស័យនេះ។ កម្មវិធីនេះនឹងជួយកែលំអដល់ការរៀបចំផែនការការអនុវត្តន៍និងការតាមដានសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងព្រៃឈើហើយនឹងផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌមួយសំរាប់សកម្មភាពអាទិភាពនិងការវិនិយោគទុន។ កិច្ចប្រឹងប្រែងទាំងនេះរួមមានការកំណត់ព្រំប្រទល់ព្រៃឈើរដ្ឋការអនុម័តកិច្ចព្រមព្រៀងសហគមន៍ព្រៃឈើការរៀបចំផ្តល់សេវាកម្មដល់សហគមន៍ព្រៃឈើពាណិជ្ជកម្មនិងដៃគូព្រៃឈើការចាប់ផ្តើមឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងព្រៃគុបប្រចាំឆ្នាំនិងការពង្រឹងសេវាកម្មធ្វើផែនទីនិងការតាមដានឧក្រិដ្ឋកម្មព្រៃឈើ។

យើងក៏ទទួលស្គាល់ផងដែរថា ទោះបីជាមានការរីកចំរើនខ្លះ ក្នុងការកំណត់ព្រំប្រទល់ព្រៃឈើរដ្ឋ ក៏យើងត្រូវការធនធានបន្ថែមទៀត ដើម្បីជំរុញការងារនេះឱ្យបានលឿនបន្ថែមទៀត។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ មានផែនការកំណត់ព្រំប្រទល់ព្រៃឈើរដ្ឋ ឱ្យបាន ៣២០.០០០ហត និងចំងាយ ៦០០គ.ម បន្ថែមទៀត ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង អង្គការដានីដា និង ឌីហ្វីដបានសំរេចឧបត្ថម្ភថវិកា។

ជាទីបញ្ចប់យើងសូមអំពាវនាវដល់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានានិងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលជាតិ និង អន្តរជាតិចូលរួមចំណែកផ្តល់មូលនិធិនិងធនធានដល់កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ ព្រោះថាបច្ចុប្បន្ននេះ មានថវិកា ទ្រទ្រង់តែ ៧០%ប៉ុណ្ណោះ។ទន្ទឹមនេះដែរយើងសូមអំពាវនាវដល់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលជាតិនិងអន្តរជាតិ មេត្តាផ្តល់ពត៌មានស្តីពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនព្រោះថាមានអង្គការច្រើនកំពុងតែធ្វើការនៅក្រៅរង្វង់និងមិនបានចុះបញ្ជីថវិកានៅក្នុងប្រព័ន្ធ និងទំរង់ការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅឡើយ។

៤. ដីធ្លី និង ជនជាតិដើមភាគតិច

ជាការងាយបំភ្លេចណាស់ថាកម្ពុជាគឺជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសដែលសម្បូរធនធានធម្មជាតិបំផុតនៅក្នុងតំបន់។ ធនធានធម្មជាតិដ៏សំខាន់របស់ប្រទេសកម្ពុជាមាន ព្រៃឈើ ជលផល ទឹក ប្រេង

និងឧស្ម័នធម្មជាតិនិងដីដែលមានអំណោយផលដល់ការដាំដុះ។ ប្រសិនបើមានការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយចីរភាពនិងសមធម៌នោះធនធានទាំងនេះអាចយកមកប្រើជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់ដើម្បីធ្វើអោយសំរេចបាននូវគោលដៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រដែលបានកំណត់ក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិនិងអាចរក្សាកេរិតធនធានឱ្យនៅដូចកាលពីទសវត្សរ៍កន្លងទៅ។ ដោយផ្អែកលើស្មារតីនេះហើយទើបតម្រូវឱ្យមានការគិតគូរលើវិស័យដីធ្លី។

យោលទៅលើអ្វីដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានលើកឡើងក្នុងវេទិកាសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាលើកទី២នាពេលថ្មីៗនេះ បានបង្ហាញអោយឃើញពីទំនាក់ទំនងដោយហេតុផលរវាងការធ្វើអោយមានសុវត្ថិភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ជាពិសេសនៅតាមតំបន់ជនបទ។ ផលប្រយោជន៍សំខាន់ៗនៃការផ្តល់កម្មសិទ្ធិដីធ្លីរួមមាន ការកាត់បន្ថយចំនួនអ្នកគ្មានដីធ្លី កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនិងវិនិយោគទុន និងការលើកកំពស់ស្ថិរភាពសង្គម តាមរយៈការកាត់បន្ថយទំនាស់ដីធ្លី។ មានការកត់សម្គាល់ផងដែរថា ការចែកចាយដីតូចៗឱ្យប្រជាពលរដ្ឋកាន់កាប់ ពេលខ្លះអាចផ្តល់ទិន្នផលកសិកម្មខ្ពស់ និងអាចរួមចំណែកដល់កំណើនផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP) បានច្រើនជាងការកាន់កាប់ដីសម្រាប់ធ្វើចំការធំៗ ដូចជា ការផ្តល់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចជាដើម។

កំណែទំរង់វិស័យដីធ្លីតម្រូវឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកបី(៣)ដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាក្នុងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី គឺ រដ្ឋបាលដីធ្លី ការចុះបញ្ជីដីធ្លី និងការបែងចែកដីធ្លី។ ជំហានដ៏សំខាន់ក្នុងទិសដៅកំណែទំរង់នេះគឺ ការអនុវត្តកម្មវិធីចំរុះមួយដែលបង្កើតដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានាពេលថ្មីៗនេះ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការជាក់ស្តែងតាមផ្នែកតូចៗដែលស្ថិតក្រោមឈ្មោះថា កម្មវិធី អភិបាល គប់គ្រង និងបែងចែកដីធ្លី ឬ LAMDP។ ទោះបីជាមានតំរូវការអោយធ្វើការកំណត់គោលបំណង និងវិសាលភាពនៃតួនាទីរបស់កម្មវិធីនេះបន្ថែមទៀតក្តី ក៏កម្មវិធីនេះបានបង្កើតជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំ ដែលបានជំរុញឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះទៅរកវិធីសាស្ត្រដែលផ្អែកលើកម្មវិធីដើម្បីអភិវឌ្ឍកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងវិស័យដីធ្លី។ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានាដែលបានចូលរួមក្នុងវិស័យដីធ្លីមាន ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ប្រទេសហ្វាំងឡង់ ធនាគារពិភពលោក ទីភ្នាក់ងារដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ ដាណឺម៉ាក (DANIDA) និងប្រទេសកាណាដា កំពុងរំពឹងថានឹងបានធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនិង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាលើវិស័យនេះ។

ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានាសូមស្វាគមន៍ប្រធានបទ **សិទ្ធិដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច** ជាប្រធានបទសំរាប់ការពិភាក្សានៅថ្ងៃនេះ ។

ទោះបីជាជនជាតិដើមភាគតិចមានចំនួនភាគរយតិច បើប្រៀបធៀបទៅចំនួនប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ក៏ដោយ ក៏ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងនោះរស់នៅក្នុងតំបន់សម្បូរធនធានធម្មជាតិ ដែលកំពុងក្លាយជាចំណុចដៅនៃសំណើរសុំអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លី ដើម្បីអោយមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចបន្ថែមទៀត ។ បញ្ហានេះកំពុងត្រូវយកមកប្រើដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីតម្រូវការ ដើម្បីធ្វើអោយមានតុល្យភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងក្នុងការធ្វើអោយទទួលបាននូវសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ក៏ដូចជាការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយចីរភាព និងសមធម៌សំរាប់សហគមន៍ជនបទ និងប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាដែលកំពុងជួបការលំបាកទាំងអស់ ។ ភារកិច្ចទាំងនេះមិនមែនងាយស្រួលឡើយ ។

នៅពេលដែលកំពុងទទួលស្គាល់ និងគាំទ្រដល់ការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងវិស័យដ៏សំខាន់នេះ បញ្ហាមួយចំនួន នៅតែស្ថិតនៅក្នុងការគួរអោយបារម្ភដដែល លើបញ្ហាមួយចំនួនទៀត ជាពិសេសការបញ្ឈប់ការបំពានយកដីក្នុងតំបន់របស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងការការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីក្នុងពេលកំពុងរង់ចាំការចុះបញ្ជីស្របច្បាប់របស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងការចុះបញ្ជីដីសមូហភាពសហគមន៍ ។ ក្រៅពីនេះ វិធានការការពារជាបណ្តោះអាសន្ន កំពុងតែបានអនុវត្តសាកល្បង ហើយដំណើរការនៃការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ការធ្វើផែនទី និង ចំណាត់ថ្នាក់ដីរដ្ឋកំពុងតែធ្វើបន្ត ។ យ៉ាងណាមិញ ការផ្តល់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងដីសម្បទានផ្សេងៗ កំពុងបង្កឱ្យមានឧបសគ្គធ្ងន់ធ្ងរដល់ការធ្វើអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ និងជីវភាពរស់នៅរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ។

ដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដៃគូរអភិវឌ្ឍន៍ ដែលបានធ្វើឡើងនៅខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ នាកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការសំរបសំរួលរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលម្ចាស់ជំនួយថា ចាប់តាំងពីច្បាប់ភូមិបាលទទួលបានការអនុម័តអស់រយៈកាល៦ឆ្នាំកន្លងមកហើយនេះ គ្មានក្រុមជនជាតិដើមភាគតិចណាមួយ បានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនៅឡើយទេ ។

បើពិនិត្យលើគោលនយោបាយ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សូមទទួលស្គាល់ថា ក្រុមប្រឹក្សាគោលនយោបាយដីធ្លីបានធ្វើសេចក្តីព្រៀងគោលនយោបាយ ស្តីពីការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍របស់ជនជាតិដើមភាគតិច ហើយក៏ទទួលស្គាល់ដែរថា សេចក្តីព្រៀងគោលនយោបាយនេះបានយកមកពិភាក្សាក្នុងវេទិកាសាធារណៈ កាលពីខែកុម្ភៈ

ឆ្នាំ២០០៧ និងបានដាក់ជូនគណៈរដ្ឋមន្ត្រីដើម្បីធ្វើការអនុម័ត។ យើងក៏បានដឹងដែរថា ក្រសួងមហាផ្ទៃបានចុះបញ្ជីភូមិ៣ ដែលជាភូមិសាកល្បងអោយមានអត្តសញ្ញាណស្របច្បាប់ ដែលអាចទទួលកាន់កាប់ដីសហគមន៍របស់ជនជាតិដើមភាគតិច។ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សូមស្វាគមន៍ផែនការអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៨ ស្តីអំពីដំណើរការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋក្នុងភូមិទាំង៣ ដែលបានចុះបញ្ជីជាអត្តសញ្ញាណស្របច្បាប់ជាមួយក្រសួងមហាផ្ទៃ។ តាមរយៈដំណើរការនេះ ការទាមទារសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច នឹងត្រូវទទួលស្គាល់ជាបណ្តោះអាសន្ននៅលើផែនទីដីរដ្ឋ។ នេះគឺជាឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងមួយនៃវិធានការណ៍ការពារបណ្តោះអាសន្ន។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ទំហំនៃកិច្ចខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ ដោយសារសកម្មភាពបំពានយកដីនាពេលបច្ចុប្បន្ន កំពុងតែរីករាលដាល និងកើតឡើងយ៉ាង឵ឆាប់រហ័ស។

បញ្ហាប្រឈមមុខក្នុងការឆ្លើយតបទៅសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច រួមមាន ការសំរបសំរួលរវាងក្រសួងមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ដែលមានស្រាប់ និងការបង្កើតគោលនយោបាយបន្ថែមទៀត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សូមឱ្យរដ្ឋាភិបាលពិនិត្យពិចារណាអនុសាសន៍ទាំងឡាយ ដែលបានលើកឡើងក្នុងវេទិកាផ្សេងៗ ដូចជា វេទិកាស្តីពីជនជាតិដើមភាគតិច និងសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីនៅកម្ពុជា ដែលបានរៀបចំឡើងកាលពីចុងខែកុម្ភៈ ដើម្បីការពារ និងអនុវត្តសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីទាំងនោះ។ អនុសាសន៍ទាំងនោះរួមមាន ការចាត់វិធានការជាក់ស្តែង ក្នុងការទប់ស្កាត់ការបំពានយកដីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ការជួយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច អោយបង្កើតផែនទីកំណត់ព្រំប្រទល់ (កំណត់សំគាល់ដី) នៃដីសហគមន៍របស់ពួកគេ រៀបចំឯកសារសម្រាប់សុំកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ដីសមូហភាព និងផ្តល់ការទទួលស្គាល់ជាបណ្តោះអាសន្ននូវការកាន់កាប់ដីធ្លីទាំងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលកំពុងរង់ចាំការចុះបញ្ជីអត្តសញ្ញាណស្របច្បាប់របស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងផ្តល់កម្មសិទ្ធិសមូហភាព។

ក្នុងខណៈនេះតាមរយៈក្រុមការងារបច្ចេកទេសដីធ្លី ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា បានធ្វើការប្តេជ្ញាចិត្តគាំទ្រដល់ការរៀបចំ និងអនុវត្តវិធានការដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ និងវិធានការណ៍ផ្សេងៗទៀត ដើម្បីការពារ និងគាំទ្រសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី របស់ជនជាតិដើមភាគតិច។